

Vägledning om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt

enligt förordning (2003:598)

Innehållsförteckning

Syfte och övergripande förutsättningar	5
Rollfördelning	5
Kommunen	5
Lokala aktörer	6
Länsstyrelsen	6
Naturvårdsverket	6
Vem kan få LONA-bidrag?	6
Var kan projekt genomföras?	7
Hur lång är projekttiden?	7
Förvaltning av projektens resultat	7
Bidragsberättigade åtgärder (1 §)	8
Exempel på kostnader som kommunen kan få bidrag för	9
Exempel på kostnader som kommunen inte kan få bidrag för	9
Vad är inte bidragsberättigat? (3 §)	10
Vinstdrivande verksamhet	10
Åtgärder före länsstyrelsens beslut	11
Åtgärder som följer av skyldighet i lag eller annan författning	11
Kostnader som täcks med stöd enligt någon annan författning	11
Finansiering av LONA-projekt (4 §)	11
Finansieringsgrad	11
Blandprojekt	12
Beräkning av summan	12
Exempel på medfinansiering	12
Exempel på vad som inte kan räknas som medfinansiering	13
Ansökningsdatum	13
Hur går ansökan till?	13
Hur ansöker flera kommuner samtidigt?	13
Lokala aktörer som är verksamma i flera kommuner	13
Prioritering och utbetalning	14
Beslutet	14
När och hur sker utbetalning? (8 §)	14
Slutbetalning (11 §)	15
Återbetalning (12 §)	15
Förändringar i beslutade projekt	15
Verksamhets- och slutrapport (9–10 §§)	15
Fotodokumentation	16

Syfte och övergripande förutsättningar

Syftet med följande vägledning är att vara ett stöd i länsstyrelsernas arbete med LONA-bidraget utifrån förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, LONA-förordningen. Vägledningen kan även användas av kommuner som ansöker om LONA-bidrag och andra aktörer som deltar i LONA-projekt.

Den lokala naturvårdssatsningen (LONA) innebär ett statligt bidrag med syfte att skydda naturen, göra den tillgänglig för alla samt stimulera kommunernas och andra lokala aktörers långsiktiga engagemang för naturvård och biologisk mångfald. Satsningen ska främja naturvårdsprojekt som bygger på lokala initiativ och delaktighet. Kommunen har därför en viktig roll att tillsammans med andra relevanta aktörer, gärna i samverkan, initiera och genomföra bra lokala projekt. Projekten kan som huvudregel finansieras till högst 50 procent med LONA-bidrag. Sedan år 2018 kan projekt också innebära bl.a. restaurering eller anläggande av våtmarker, våtmarks-LONA. Våtmarksprojekt kan finansieras upp till 90 procent med LONA-bidrag. Åtgärder för att skydda naturen och göra den tillgänglig för människor, inte minst genom att bevara och utveckla tätortsnära natur, bör stå i fokus för LONA.¹ LONA är också ett viktigt verktyg för att genomföra de miljö kvalitetsmål och friluftslivsmål som har anknytning till naturvård inklusive friluftsliv.

Det är inte helt lätt att definiera och avgränsa begreppet naturvård som hänger nära ihop med samhällsutvecklingen i stort och måste ses som en del av denna. Naturvård handlar om att värna naturens biologiska, sociala och kulturella värden. Det innebär att naturvård bl.a. innefattar arbete med att identifiera och skydda värdefulla arter och områden, förhindra förlusten av biologisk mångfald, arbete för att människan ska kunna använda naturen för friluftsliv och rekreation samt få fortsatt tillgång till de resurser som naturen erbjuder.²

Rollfördelning

Kommunen

Kommunen kan inom satsningen söka bidrag hos länsstyrelsen för att genomföra åtgärder, på egen hand eller tillsammans med andra lokala aktörer eller med andra kommuner i gemensamma projekt. Om kommunen beviljas bidrag är kommunen rättsligt och ekonomiskt ansvarig inför länsstyrelsen för genomförandet och redovisning av åtgärderna. I de fall där andra lokala aktörer än kommunen genomför åtgärder bör kommunen upprätta skriftliga avtal med genomförande aktörer för de enskilda åtgärderna. I dessa avtal regleras det som är nödvändigt för åtgärdernas genomförande. Det är kommunen som tar emot bidraget från länsstyrelsen. Det finns inget hinder mot att kommunen använder bidragspengar till ersättning till lokala aktörer som i sin tur genomför naturvårdsåtgärderna. En förutsättning är dock att överenskommelsen mellan kommunen och aktören följer gällande lagstiftning, exempelvis om offentlig upphandling. Kommunen bör ha en tät

---

¹ Regeringens proposition Hållbart skydd av naturområden (2008/09:214), s 110.

² Se regeringens skrivelse En samlad naturvårdspolitik (2001/02:173), s- 10f.

kontakt med berörda deltagare för att åtgärder och resultat av projekten ska kunna rapporteras till länsstyrelsen.

Lokala aktörer

Med lokala aktörer menas de som bor eller bedriver verksamhet i kommunen eller regionen, till exempel föreningar, företag, markägare, enskilda, lokala företrädare för statliga myndigheter, universitet, skolor med flera (föreningar måste inte vara natur-, miljö- eller friluftsföreningar). Dessa kan ta initiativ till projekt, finansiera delar av projekt, själva delta och skapa nätverk mellan de parter som vill medverka. Lokala aktörer har en viktig funktion när det gäller att sprida information och att skapa en dialog mellan olika grupper och kommunen.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen tar emot och granskar ansökningar, prioriterar mellan projekten och beviljar bidrag till kommunen. I beslutet meddelas vilka villkor som ska gälla. Länsstyrelsens roll är också att informera kommuner och lokala aktörer om satsningen och möjligheten att söka bidrag samt stödja kommunerna i deras arbete med ansökan. Länsstyrelsen ska även följa utvecklingen av de projekt som beviljats bidrag och rapportera till Naturvårdsverket om genomförda projekt och resultat.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket fördelar bidrag till länsstyrelserna, vägleder, samordnar satsningen, följer upp och utvärderar.

Vem kan få LONA-bidrag?

Endast kommuner kan vara mottagare av LONA-bidrag (1–2 §§ LONA-förordningen). Detta innebär att någon av följande kan stå bakom en ansökan:

- en enskild kommun,
- flera kommuner gemensamt (bidrag får ges till flera kommuner gemensamt om det bedöms lämpligt och bidraget avser projekt med åtgärder inom samtliga dessa kommuner), eller
- ett kommunalförbund (om kommun har delegerat frågor om naturvård till ett kommunalförbund).

Naturvårdsverket anser att en kommunal eller regional stiftelse eller ett kommunalt bolag däremot inte kan stå som huvudman för ett LONA-projekt.

Kommunen är projektägare för samtliga åtgärder den ansöker om bidrag för. Kommunen ansvarar för genomförande och ekonomi. Andra lokala aktörer än kommunen kan ta initiativ till åtgärder och projekt, finansiera delar av projekt, själva delta och skapa nätverk mellan de parter som vill medverka.

Ett projekt kan vara något av följande:

- Helkommunalt projekt (utan deltagande av andra aktörer).
- Samarbetsprojekt med andra kommuner eller lokala aktörer där kommunen är en part i själva genomförandet.
- Projekt som genomförs av en/flera lokala aktörer efter överenskommelse med kommunen. För dessa projekt har kommunen dock fortfarande det formella ansvaret för genomförande, slutredovisning till länsstyrelsen och eventuell återbetalning.

Var kan projekt genomföras?

LONA-förordningen innehåller inga begränsningar gällande var ett projekt kan genomföras. I proposition 2008/09:214 *Hållbart skydd av naturområden* (s. 108) anges att ”åtgärder för att skydda naturen och göra den tillgänglig för människor, inte minst genom att bevara och utveckla tätortsnära natur, bör stå i fokus”. Projekt kan avse åtgärder såväl i detaljplanelagt område som utanför. Projekt kan också avse åtgärder på privat mark. I det fall projekt planeras på mark där sökanden inte är markägare, bör tillstånd inhämtas från markägaren.

Om en kommun äger mark i en annan kommun, kan den markägande kommunen söka bidrag för åtgärder på den egna marken. Kommunen bör informera berörd kommun om att den ämnar söka bidrag och lämna möjlighet för denna att yttra sig. Alternativt kan båda kommunerna ansöka gemensamt.

Hur lång är projekttiden?

I LONA-registret kan projekt upp till fyra år registreras. Efter slutdatum har kommunen tre månader på sig att slutrapportera projektet. Om projekttiden behöver förlängas är det viktigt att kommunen kontaktar länsstyrelsen i god tid. Länsstyrelsen kan besluta om förlängning av projekttiden. En anledning skulle kunna vara att projektet har försenats på grund av utdragna tillståndsprocesser. I beslutet om förlängning ska nytt slutdatum fastställas.

Förvaltning av projektens resultat

När man planerar och genomför ett projekt bör man redan från början tänka igenom hur resultaten av projektet ska förvaltas efter projekttidens slut. Vem som ansvarar för det fortsatta arbetet är viktigt att tydliggöra liksom dess kostnad och finansiering. Erfarenheterna av projekten kan även främja övrigt naturvårdsarbete i en kommun. Om projektet består av kunskapsutbyggnad eller framtagande av underlag i form av till exempel inventeringar, naturvårdsprogram, åtgärdsprogram eller underlag för naturreservat, är det viktigt att materialet används i kommunens fortsatta arbete. Innebär projektet bildande av ett natur- eller kulturreservat bör den framtida förvaltningen och kostnaden finnas med i planeringen från början.

Vård och förvaltning av områden, naturtyper eller arter kan ibland vara engångsinsatser, men består oftast av kontinuerligt arbete. Man bör ha klargjort vem som ansvarar och bekostar drift och underhåll av anläggningar, till exempel spänger, stigar och fågeltorn i framtiden. På samma sätt bör man säkerställa den framtida biologiska skötseln. En ansökan om restaurering av ett område bör därför innehålla planer för hur området ska bevaras och skötas för att inte på nytt förfalla eller växa igen. En restaurering av en hagmark kräver till exempel kontinuerlig hävd i framtiden. Ett avtal med en brukare kan vara ett sätt att säkra den framtida skötseln av ett sådant område. Informationsinsatser och kunskaps-spridning kan också innebära ett fortsatt ansvar och arbete. Det kan vara informations-tavlor som behöver hållas i gott skick, foldrar som ska spridas på olika sätt eller en natur-skolas fortsatta verksamhet.

Bidragsberättigade åtgärder (1 §)

Grundtanken är att det är de lokala idéerna och önskemålen som ska vara drivkraften i projekten och att satsningen ska ge utrymme för många olika slags åtgärder. LONA-projekt ska bidra till att uppfylla generationsmålet för miljöarbetet eller ett eller flera av riksdagen godkända miljö kvalitetsmål som har relevans för naturvård inklusive friluftsliv .

Kommunen kan söka bidrag för åtgärder inom någon av följande kategorier (1 § LONA-förordningen):

1. **Kunskapsuppbyggnad som syftar till att skapa underlag för framtida åtgärder inom naturvård och därmed sammanhängande friluftsliv.** Till exempel inventeringar av olika naturtyper, värdefulla naturområden eller arter.
2. **Framtagande av underlag i form av kommunala naturvårdsprogram för genomförande av åtgärder inom naturvård och därmed sammanhängande friluftsliv.** Till exempel kommunala naturvårdsprogram inklusive friluftsliv, åtgärdsprogram för biologisk mångfald och underlag till bildande av kommunala natur- och kulturresevat.
3. **Områdesskydd för att skydda värdefull natur, särskilt sådana natur- eller kulturresevat som kommunen beslutar om med stöd av 7 kap. miljöbalken.** Åtgärder som avser processen, till exempel kostnader för värdering, förhandling, gränsmarkeringar, framtagande av skötselplan. Däremot inte kostnader för mark-åtkomst, det vill säga köpeskilling eller intrångsersättning.
4. **Vård och förvaltning av områden, naturtyper eller bestånd av arter som bedöms värdefulla från naturvårdssynpunkt, inklusive åtgärder som syftar till att främja friluftsliv och liknande nyttjande av naturområden.** Det kan till exempel vara anläggande av spänger, stigar, gömslen eller fågeltorn som syftar till att öka besökarens upplevelse i ett område. Redan pågående skötsel, till exempel årlig slåtter eller bete, är inte bidragsberättigat. Däremot är nya insatser såsom skötselarbeten och art- och naturtypsinriktade åtgärder m.m. bidragsberättigade. Det måste då röra sig om punktinsatser eller insatser under den begränsade projekttiden.

- 5. Restaurering av områden, naturtyper eller bestånd av arter som bedöms värdefulla från naturvårdssynpunkt.** I begreppet naturvård ingår även friluftsliv. Även nyskapande av naturmiljöer och återetablering av arter kan vara bi-dragsberättigat, men detta får inte göras på bekostnad av befintliga naturvärden.
- 6. Information, folkbildning och annan kunskapsspridning om naturvård och därmed sammanhängande friluftsliv.** Till exempel naturskoleverksamhet, naturguidning, studiecirklar, informationstavlor och foldrar om natur- och kulturmiljövärden i kommunen eller friluftslivsguider till naturområden.
- 7. Restaurering och anläggande av våtmarker i syfte att stärka landskapets egen förmåga att hålla kvar och balansera vattenflöden eller öka tillskottet till grundvattnet, för att till exempel bidra till förutsättningar för en förbättrad vattenförsörjning.** Restaureringsåtgärder kan till exempel vara igenläggning av diken eller restaurering av en svämplan vid ett vattendrag. Anläggande av våtmarker kan till exempel vara tvåstegsdiken, eller våtmarker som stärker grundvattnet genom infiltration.
- 8. Kunskapsuppbyggnad, framtagande av underlag eller annat förberedelsearbete inför restaurering eller anläggande av våtmarker enligt punkt 7.** Till exempel geotekniska undersökningar eller underlag till prövningar.

Exempel på kostnader som kommunen kan få bidrag för

- Inköp av material eller tjänster.
- Lönekostnader. Kostnaden för kommunens, privat företags eller statlig myndighets egen arbetstid (lön inklusive lönekostnadspåslag, LKP) inom projektet. Overheadkostnader såsom lokaler, kontorsmaterial eller andra administrativa kostnader bör dock inte medräknas, inte heller när sådana kostnader ingår i en konsults arvode.
- Lönekostnader för gymnasieelevers sommararbete (utanför skoltid).
- Kostnader för uppföljning. Innan ett projekt avslutas bör en uppföljning av
- genomförda åtgärder göras så att detta kan redovisas i slutrapporten.

Exempel på kostnader som kommunen inte kan få bidrag för

- Ideellt arbete (innebär inte någon faktisk kostnad). Ideellt arbete kan dock räknas som medfinansiering, se längre ned.
- Overheadkostnader, se ovan.
- Kostnader kopplade till markupplåtelse, t.ex. kostnader för markinköp eller olika typer av inträngsersättning till markägare kan inte finansieras genom LONA-bidraget. Enligt verkets tolkning innefattas sådana kostnader inte i de naturvårdsåtgärder som räknas upp i 1 § LONA-förordningen, såsom exempelvis åtgärder som avser områdesskydd för att skydda värdefull natur (punkt 3) eller restaurering och anläggande av våtmarker (punkt 7). När det gäller stöd till kommunalt områdesskydd pekas i förarbetena på den särskilda ordning som gäller för statsbidrag för markersättningar, vilket kommuner kan ansöka om hos Naturvårdsverket. Som exempel på LONA-åtgärder nämns i stället inventeringar, framtagande

av beslutshandlingar och skötselplaner (prop. 2008/09:214, s. 107 f). För mer information om vad som gäller för markåtkomstbidrag, se Naturvårdsverkets vägledning (Vägledning för statligt bidrag till markåtkomstbidrag till kommuner för skydd av värdefull natur, 2016-06-20).

- Mervärdesskatt är inte bidragsgrundande som regel, det vill säga moms ska inte finnas med i ansökan om bidrag. I de fall den som utför åtgärden inte har möjlighet att dra av moms är dock denna bidragsgrundande. En ideell förening, till exempel, är ytterst sällan registrerad för mervärdesskatt. Om moms är inkluderat i kostnaden för en åtgärd ska detta anges i ansökan.
- Kommunen kan inte söka bidrag för att starta en stiftelse eller fond där bidraget skulle fungera som ett grundkapital för stiftelsen eller fonden.

Vad är inte bidragsberättigat? (3 §)

Enligt 3 § LONA-förordningen får bidrag inte ges till vinstdrivande verksamhet, åtgärder som har påbörjats innan länsstyrelsen har beslutat att ge bidrag, åtgärder som följer av skyldighet i lag eller författning eller avse kostnader som täcks med stöd enligt någon annan författning.

Vinstdrivande verksamhet

Vinstdrivande verksamhet är inte bidragsberättigad. Med vinstdrivande verksamhet avses all offentlig eller privat verksamhet som bedrivs med vinstsyfte oavsett verksamhetens karaktär.

Detta bör inte sammanblandas med de fall när en kommun som vill genomföra en naturvårdsåtgärd som är bidragsberättigad upphandlar en tjänst från ett företag eller när ett företag eller någon annan vinstdrivande aktör deltar i ett projekt som medfinansiär. Så länge syftet med projektet eller åtgärden inte är vinstdrivande spelar det ingen roll om den som genomför eller medfinansierar projektet är vinstdrivande.

Om kommunen använder sig av ett företag eller annan vinstdrivande aktör för genomförandet så måste den dock göra det med iakttagande av reglerna för offentlig upphandling och statsstöd. Varje länsstyrelse får inom ramen för sin handläggning avgöra vilken utredning som behövs med anledning av att ett företag eller annan vinstdrivande aktör förutses genomföra en åtgärd enligt LONA-förordningen. Länsstyrelsen får även avgöra vilka beslutsvillkor som bör och går att uppställa med anledning av genomförandet.

Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten är centrala myndigheter med ansvar för frågor om konkurrens. Beträffande statsstöd så finns riktlinjer och andra vägledande dokument tillgängliga via Europeiska kommissionens hemsida.³ Vid frågor om upphandling får kommunerna vända sig till sina egna jurister eller till Upphandlingsmyndigheten.

³ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html. Se framför allt Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (Guidance on the notion of State aid).

Åtgärder före länsstyrelsens beslut

Åtgärder som vidtagits eller påbörjats (spaden i jorden) innan länsstyrelsen har fattat beslut om bidrag är inte bidragsberättigade. När det gäller kostnader som avser åtgärder enligt 1 § 8 LONA-förordningen (förebereidelsearbete inför våtmarksprojekt) får dessa emellertid medräknas som medfinansiering även om de uppkommit före länsstyrelsen fattat sitt beslut (4 § andra stycket förordningen). Bidraget får dock inte täcka sådana kostnader (se vidare under rubriken Finansiering av LONA-projekt).

Åtgärder som följer av skyldighet i lag eller annan författning

LONA-bidrag får inte heller avse åtgärder som följer av skyldighet i lag eller annan författning. I den mån kommunen eller någon annan aktör är skyldig att vidta en viss åtgärd enligt lag eller annan författning kan LONA-bidrag inte finansiera åtgärden. Ett exempel kan vara att det finns krav i lag på att kommunen ska upprätta en MKB eller utföra en naturinventering. Sådana åtgärder är i så fall inte bidragsberättigade. Det kan också röra sig om åtgärder som ska vidtas enligt dom, föreläggande eller annat beslut från en myndighet. Det kan röra sig om åtgärder som en fastighetsägare enligt lag är skyldig att utföra på sin fastighet. Bidrag kan dock ges till åtgärder som motsvarar högre krav än vad som kan sägas följa av lagar och andra författningar.

Kostnader som täcks med stöd enligt någon annan författning

Bidrag får inte avse kostnader som täcks med stöd enligt någon annan författning. Bestämmelsen tar sikte på att undvika dubbelfinansiering av hela eller delar av åtgärder. Ett exempel på kostnader som täcks med stöd i annan författning kan vara att kommunen redan beviljats statligt stöd för kostnaderna eller att någon aktör som ska genomföra en åtgärd beviljats stöd för samma åtgärd enligt förordningen (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Detta kan särskilt vara aktuellt vid bidrag för åtgärder som avser våtmark. Andra statligt finansierade bidrag kan dock utgöra medfinansiering (se nedan).

Finansiering av LONA-projekt (4 §)

Finansieringsgrad

LONA-bidraget får täcka högst 50 procent av summan av kostnaderna för stödberättigade åtgärder inom kategorierna i 1 § 1–6 (ordinarie LONA) och högst 90 procent inom kategorierna i 1 § 7–8 (våtmarks-LONA).

Den resterande delen av den totala projektkostnaden kan finansieras av den sökande eller via andra finansörer som till exempel statliga myndigheter, kommuner, stiftelser, föreningar eller enskilda personer (detta benämns i det följande medfinansieringen).

Inom ett projekt kan det finnas åtgärder som är finansierade med LONA-bidrag till 100 procent och åtgärder som det inte alls söks bidrag för. Det viktiga är att den totala finansieringsgraden (LONA-bidraget) inte överstiger 50 respektive 90 procent.

Blandprojekt

Blandprojekt är projekt som innehåller både åtgärder inom 1 § 1–6, ordinarie LONA, och åtgärder inom 1 § 7–8, våtmarks-LONA. Ett exempel är ett projekt där man vill anlägga en våtmark och i anslutning till denna uppföra ett fågeltorn. För blandprojekt är åtgärds-kategorierna i 1 § 1–6 bidragsberättigade med upp till 50 procent och får betalas med medel från våtmarkssatsningen om det sker inom ett våtmarksprojekt. Finansieringsgraden får då uppgå till max 50 procent för dessa åtgärder.

Beräkning av summan

I beräkningen av summan av kostnaderna för samtliga åtgärder (det vill säga både åtgärder som täcks av LONA-bidrag och åtgärder som täcks genom medfinansiering) får endast medräknas kostnader för bidragsberättigade åtgärder. Det måste alltså röra sig om åtgärder som anges i 1 § LONA-förordningen. Åtgärder som är undantagna enligt 3 § 2 får heller inte medräknas, det vill säga åtgärder som följer av skyldighet i lag eller annan författning eller åtgärder som har påbörjats innan länsstyrelsen har beslutat att ge bidrag.

Obs! Kostnader för förberedelsearbete inför restaurering eller anläggande av våtmark får räknas som medfinansiering även om dessa påbörjats före länsstyrelsens beslut. Bidraget får dock inte täcka sådana kostnader (se 4 § andra stycket förordningen).

Exempel på medfinansiering

- Kommun eller företag kan medfinansiera genom till exempel kontanta medel och arbetsinsats.
- Ideellt arbete (enligt rekommenderad schablon högst 200 kr/timme). Värdet av ideellt arbete kan utgöra medfinansiering. Åtgärder som avses utföras ideellt eller av personer som erhåller stöd eller annat bidrag från stat eller kommun kan räknas som medfinansiering till ett värde av högst 200 kronor per timme. Så kallat volontärarbete kan räknas som ideellt arbete även om kost och logi tillhandahålls. Skolelevers arbete på skoltid kan dock inte räknas som ideellt arbete.
- Kostnader för förberedelsearbete inför våtmarksprojekt, även när åtgärderna har påbörjats före länsstyrelsens beslut.
- Andra typer av statliga bidrag (t.ex. stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder).
- Kostnader för åtgärder inom vinstdrivande verksamhet i kommunen, under förutsättning att åtgärderna i sig är att betrakta som LONA-åtgärder enligt 1 § LONA-förordningen.

Exempel på vad som inte kan räknas som medfinansiering

- Övriga medel (utöver LONA-bidrag) från Naturvårdsverkets sakanslag *Åtgärder för värdefull natur* kan inte användas som medfinansiering. Det gäller till exempel ”skötselmedel”, medel för åtgärder inom åtgärdsprogram för hotade arter, för kalkningsverksamhet, inventeringar inom ramen för områdesskydd, rovdjursersättningar eller rovdjursinformation.
- Värde av mark där åtgärder avser utföras kan inte heller räknas som medfinansiering.
- Kostnader för åtgärder som följer av skyldighet i lag eller annan författning (3 § 2 förordningen).
- Kostnader för åtgärder som har påbörjats innan länsstyrelsen har beslutat att ge bidrag (utom om det rör sig om förberedelser inför våtmarksprojekt).
- Kostnader som täcks med stöd enligt någon annan författning.

Ansökningsdatum

Se Naturvårdsverkets webb för aktuella ansökningsdatum. LONA-registret är öppet för registrering året runt.

Hur går ansökan till?

Ansökan registreras i LONA-registret (<http://lona.naturvardsverket.se>) och ska sedan skickas till respektive länsstyrelse (om det ska ske per post eller e-post kan variera från län till län). Mer information om innehåll i ansökan m.m. finns på Naturvårdsverkets webbplats (länk). Projekten kan registreras av både kommun och initiativtagare (ideell förening eller annan som planerar att driva projektet). Kommunen ansvarar för hela ansökan till länsstyrelsen, oavsett vem som genomför projektet. Länsstyrelsen kan begära kompletteringar till ansökan om så behövs.

Hur ansöker flera kommuner samtidigt?

När flera kommuner söker ett projekt gemensamt kan de lämna in en gemensam ansökan, (2 § LONA-förordningen). Kommunerna får bestämma vilken kommun som ansöker, tar emot bidrag samt redovisar resultaten, och detta ska framgå i ansökan.

Lokala aktörer som är verksamma i flera kommuner

Om en lokal aktör, till exempel en förening, vill utföra åtgärder i flera olika kommuner inom samma projekt kan ansökan antingen skickas från var och en av kommunerna till länsstyrelsen eller så kan en av kommunerna stå för ansökan, efter överenskommelse med övriga administrativt eller ekonomiskt delaktiga kommuner.

Prioritering och utbetalning

Frågor om bidrag prövas av länsstyrelsen i det län där projektet huvudsakligen avses genomföras (5 § förordningen). När ansökan inkommit gör länsstyrelsen en samlad bedömning av alla ansökningar och fattar beslut om vilka projekt som får bidrag. Enligt 7 § förordningen ska länsstyrelsen när den prövar en ansökan om bidrag särskilt beakta hur väl åtgärderna med hänsyn till projektets totalkostnad är ägnade att från naturvårdssynpunkt uppfylla det resultat som avses med projektet. Vid konkurrens mellan olika ansökningar avseende åtgärder enligt 1 § 7 eller 8 (våtmarks-LONA) ska företräde ges åt åtgärder som ger förutsättningar för en förbättrad vattenförsörjning. Kommunen kan vid behov prioritera mellan projekten genom att rangordna dem i LONA-registret. Det är dock länsstyrelsen som väljer om den tar hänsyn till prioriteringen eller inte.

Syftet och det förväntade resultatet är det viktiga vid en bedömning av ett projekt. Länsstyrelsen bör vid granskningen även beakta andra kriterier som finner stöd i syftet med LONA. Exempel på sådana kriterier är integrering av natur- och kulturmiljövård, jämställdhet, integration, folkhälsa, främjande av friluftsliv, tätortsnära natur, samverkan mellan flera parter, samverkan mellan flera sakområden, funktionshinder och äldre medborgare, barn och ungdomar. Exempelen ska inte ses som styrande för bedömningen av en ansökan utan är ett stöd för en konsekvent genomgång av alla ansökningar. Länsstyrelsen kan besluta om bidrag till hela eller delar av en ansökan från en kommun.

Beslutet

I beslutet om bidrag bör det framgå vilket projekt och vilka åtgärder som beviljats bidrag, hur stort bidrag som preliminärt beviljats, vilka villkor som gäller för att bidrag ska utbetalas, när bidrag utbetalas och när slutrapportering ska ske. I beslutet framgår också vilka resultat som projektet/projekten ska uppnå (8 § förordningen). Länsstyrelsens beslut kan inte överklagas (14 § förordningen). När projekt inte beviljas bidrag bör kommunen meddelas om detta i särskilt beslut från länsstyrelsen. I beslutet bör framgå varför ansökan avslagits. Om ansökan uppfyller förordningens krav och skälet till avslag är brist på medel, bör den sökande upplysas om att denne kan söka igen för samma projekt vid nästa ansökningstillfälle.

När och hur sker utbetalning? (8 §)

Utbetalning sker tidigast direkt i samband med beslut och i enlighet med länsstyrelsens rutiner. Utbetalning av bidrag för åtgärder som sträcker sig över mer än ett år ska fördelas över dessa år efter behov och tillgång på medel. Högst 75 procent av det budgeterade totala bidraget till projektet får betalas ut innan slutrapporten lämnats in och inte förrän då ska länsstyrelsen bestämma bidragets slutliga storlek. I de fall projektets kostnader har ökat kan länsstyrelsen bevilja ytterligare bidrag om kostnadsökningen anses berättigad, kommunen har ansökt om mer bidrag och länsstyrelsen har tillräckliga medel. I beslutet om bidrag framgår när och hur utbetalning sker.

Länsstyrelsen får endast fatta beslut som innebär utbetalningar som ligger inom ramen för respektive års fördelade medel. Bidrag till projekt som inte blir genomförda (och därmed

inte utbetalade) eller återbetalda bidrag kan användas av respektive län för beslut om ytterligare bidrag till pågående projekt eller bidrag till nya projekt (som tidigare fått avslag) med utbetalning det innevarande året.

Slutbetalning (11 §)

När ett projekt är avslutat och länsstyrelsen godkänt slutrapporten från projektet ska länsstyrelsen slutligt bestämma bidragets storlek och slutbetalning kan ske.

Återbetalning (12 §)

Länsstyrelsen kan, efter att ha granskat slutrapporten, besluta att hela eller delar av stödet ska återbetalas om:

- en åtgärd i projektet i väsentliga avseenden avviker från villkor i beslutet,
- en åtgärd inte har genomförts eller i något väsentligt avseende ändrat inriktning utan länsstyrelsens medgivande,
- oriktiga eller ofullständiga uppgifter i ansökan eller bidrag getts med felaktigt eller för högt belopp och detta orsakats av kommunen på annat sätt, eller
- bidraget getts med felaktigt eller för högt belopp och sökanden skäligen borde ha insett detta.

Den sökande kommunen har då skyldighet att återbetala det belopp som fastställs av länsstyrelsen. Ett exempel är att projektet har blivit avsevärt mycket billigare än beräknat, så att det redan utbetalade bidraget överstiger bidragets gräns på maximalt 50 alternativt 90 procent av den slutliga kostnaden. I beslutet ska anges datum för när eventuell återbetalning av bidrag senast ska ske.

Förändringar i beslutade projekt

Förändringar i projekt ska godkännas av länsstyrelsen. Om bedömningen görs att en åtgärd behöver mer bidrag så gäller samma krav som i den övriga finansieringen, det vill säga högst 50 procent LONA-bidrag för summan av åtgärder inom åtgärdskategorierna 1–6 (ordinarie LONA) samt 90 procent inom åtgärdskategorierna 7–8 (våtmarks-LONA).

Om projekttiden behöver förlängas är det viktigt att kommunen kontaktar länsstyrelsen i god tid. Länsstyrelsen kan besluta om förlängning av ett projekt och i beslutet ska nytt slutdatum fastställas (se även under rubriken Hur lång är projekttiden?).

Verksamhets- och slutrapport (9–10 §§)

Enligt 9 § förordningen ska kommunen senast den 1 mars varje år (beslutsåret undantaget) lämna in en verksamhetsrapport för de åtgärder som utförts under föregående kalenderår. Verksamhetsrapporten redovisas via LONA-registret.

Enligt 10 § förordningen ska kommunen efter att projektet genomförts upprätta en slutrapport och lämna den till länsstyrelsen. Slutrapporten skickas in till länsstyrelsen (om det ska ske via post eller e-post varierar från län till län). Om inte slutrapport lämnas till länsstyrelsen, trots påminnelser, kan länsstyrelsen fatta beslut om att bidraget helt ska återbetalas.

Innan avslut av ett projekt bör kommunen göra en uppföljning av genomförda åtgärder så att detta kan redovisas i slutrapporten. Kostnaden för en uppföljning kan ingå i projektets totalbudget och är bidragsberättigad.

Fotodokumentation

Åtgärder som kan definieras geografiskt i kommunen i samband med slutredovisning bör fotograferas eller filmas, gärna både före och efter åtgärd. Det är en fördel om fasta punkter används så att utvecklingen kan följas om det gäller restaurering eller skapande av nya områden.